וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה: *תנו רבנן "כי כן צויתי" "כאשר צויתי" "כאשר צוה ה'" "כי כן צויתי" באנינות יאכלוה, "כאשר צויתי" בשעת מעשה (א) אמר להן, "כאשר צוה ה'" לא מאליי אני אומר. **ורמינהי** (ה) מפני אנינות נשרפה לכך נאמר כאלה, אמר שמואל לא קשיא הא [ב] ר"י הא ר"נ דתניא *מפני אנינות שרפוה לכך נאמר כאלה דברי רבי נחמיה, רבי יהודה ור"ש אומרים *מפני טומאה נשרפה שאם אתה אומר מפני אנינות נשרפה היו [ג] לשלשתן שישרפוה (ב) ב"א היו ראוין לאוכלן לערב ב"א והלא פינחס היה עמהן. רבא אמר אידי ואידי רבי נחמיה ולא קשיא כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות. רבי נחמיה היכי מתריץ [ד] להני קראי ורבנן היכי מתרצי להו להני קראי? רבי נחמיה מתריץ להו הכי: "מדוע לא אכלתם [ה]" *אמר לו משה לאהרן שמא נכנס דמה [ו] לפני ולפנים, אמר לו "הן לא הובא את דמה" שמא חוץ למחיצתה יצאת? אמר לו בקדש היתה. ודילמא באנינות אקריבתוה ופסלתוה? אמר לו: משה "וכי הם הקריבו אני הקרבתי", וא"ל "הן לא הובא את דמה, ובקדש היתה, אכול תאכלו אותה כאשר צויתי" באנינות יאכלוה. אמר לו "ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה'" שמא לא שמעת אלא בקדשי שעה, דאי בקדשי דורות *ק"ו ממעשר הקל: ומה מעשר הקל אמרה תורה "לא אכלתי באוני ממנו" [ז] בקדשי דורות לא כל שכן, מיד "וישמע משה וייטב בעיניו" הודה ולא בוש [ח] משה לומר לא שמעתי אלא אמר שמעתי ושכחתי. ור"י ור"ש היכי מתרצי להו [ט] הכי מתרצי להו "מדוע לא אכלתם את החטאת [י] (ג) (במקום [הקודש])" שמא נכנס דמה [יא] (לפני ולפנים)? אמר לו "הן לא הובא את דמה (אל הקדש פנימה)" שמא חוץ [יב] למחיצתה יצאת? אמר לו [יג] (הן) בקודש היתה. ודילמא באנינות אקריבתוה ופסלתוה? אמר לו: "משה, הן הקריבו" דפסלה בהו אנינות אני הקרבתיה. ודילמא אגב מרדייכו פשעתו בה ואיטמאי? אמר לו: "משה, כך אני בעיניך שאני מבזה קדשי שמים, ותקראנה אותי כאלה" ואפילו אלה וכאלה אין אני מבזה קדשי שמים. אמר לו: ואי הן לא הובא את דמה, ובקודש היתה, אכול תאכלו אותה בקדש כאשר צויתי באנינות יאכלוה. אמר לו: שמא לא שמעת אלא בלילה דאי ביום *ק"ו ממעשר הקל ומה מעשר הקל אמרה תורה "לא אכלתי באוני ממנו" קודשי [יד] חמור לא כל שכן, מיד "וישמע משה וייטב

וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר. ממה שעשתה תורה לדבריה: **כי כן צויתי.** [טו] במנחות שמיני כתיב קחו את המנחה וגו': [טז] **באנינות.** דנדב ואביהוא: **כאשר צויתי.** בחטאת דר"ח חדש שנשרפה כתיב הן לא הובא את דמה וגו': **בשעת מעשה.** כשאירע להם אנינותם אמר להם שלא ימנעו מאכילת קדשים היום ששמע מפי הגבורה שחלוק אנינות היום בקדשים משאר ימים וכשראה שנשרפה אמר להם "אכול תאכלו אותה" היה (*להם) לאוכלה "כאשר צויתי אתכם" בשעת מעשה: **כאשר צוה ה'.** באכילת חזה ושוק של [יז] צבור שקרבו בו ביום נאמר: **ולא מאליי אני אומר.** לאוכלם באנינות: **מפני אנינות נשרפה.** לכך נאמר ותקראנה אותי כאלה ומצינו שהודה לו משה כדכתיב "וייטב בעיניו" ואם מפי הגבורה שמע היתר אנינות לבו ביום למה הודה: **מפני אנינות נשרפה.** שלא הותרה להם אנינות לבו ביום ולית ליה לרבי נחמיה הך דרשה דבאנינות יאכלוה אלא הכי קאמר [יח] (לו) כי כן צויתי שאף מנחת צבור זו שלא מצינו מנחה קריבה לצבור כיוצא בה נאכלת, ועל האנינות לא הוזכר למשה לדרוש ק"ו ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו: **מפני טומאה נשרפה.** [יט] שנגעה בה טומאה בחטאת של שעיר ר"ח חדש שקרבה (להם) בו ביום שהוקם המשכן בר"ח חדש ניסן והוא היה שמיני למלואים ושלשה שעירים קרבו בו ביום שעיר נחשון ושעיר ר"ח חדש ושעיר שבא לשעה כדכתיב (ויקרא ט) קחו שעיר עזים לחטאת, ושל ר"ח חדש נשרפה כדאמרינן לקמן: **היו להם לשלשתן.** דשלשה שעירים קרבו להם כדלקמן: **היו להם לאוכלם לערב.** לר' יהודה אע"ג דאמר אנינות לילה דאורייתא מודה הוא דלאותו היום הותרה להן אנינות לילה וכל שכן לר"ש דאף לדורות אינו אלא מדברי סופרים ולקמן מפרש טעם דרבי נחמיה: **והלא פינחס היה עמהן.** שלא היה אונן ולקמן פריך שפיר קאמרי ליה: **אידי ואידי רבי נחמיה.** ואית ליה לרבי נחמיה דהותרה אנינות במנחה דכתיב "כי כן צויתי" ואפי' הכי בשעיר של ר"ח חודש הודה לדברי אהרן ולא קשיא מנחה=קדשי שעה [כ] היא והוראת שעה היתה בה שתאכל לאוננין אבל שעיר של ר"ח חדש=קדשי דורות הן ומשה כשקלף טעה כסבור כיון ששמעתי היתר אנינות במנחה הוא הדין לחטאת ואמר לו אהרן שמא דוקא קדשי שעה שמעת, והודה לו: **רבי נחמיה.** דאמר מפני אנינות נשרפה היכי מתרץ להני קראי דאותה פרשה מאי אמר משה ומאי אהדריה ~~לענין אנינות~~ ומה היה הקלפון ומה היא הודאה: **ורבנן.** [כא] רבי יהודה ורבי שמעון היכי מתרצי להו ~~לענין טומאה~~: **שמא נכנס** [כב] **דמו לפנים.** מתשובתו אתה למד שכך אמר להם מתחילה מדקאמר הן לא הובא וגו' פנימה: **אמר לו.** אהרן למשה: **משה, הן הקריבו.** בתמיה וכי בניי שהם הדיוטים שמשו היום והלא עלי הטלת כל העבודה כדכתיב (שם) קרב אל המזבח ועשה וגו' ואני כהן גדול אני ומקריב אונן: **כאשר צויתי.** במנחה: **קדשי שעה.** כגון מנחה שחובת שעה היתה ואינה נוהגת לדורות: **מרדייכו.** לצעריכם: **שאני מבזה קדשי שמים.** להסיח דעתי מהם אפי' אלה וכאלה אבלות אירעוני אין אני מבזה כו' והיינו דכתיב כאלה ולא כתיב אלה:

וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה. אין פירושו יותר משל תורה דעלמא אלא כלומר חכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר ממה שעשתה תורה לדבריה: **ורמינהי** מפני אנינות נשרפה. לכך נאמר כאלה פי' בקונטרס שהודה לו משה כדכתיב וייטב בעיניו ואם מפי הגבורה שמע היתר אנינות לבו ביום למה הודה ומשני שמואל דההיא כרבי נחמיה דאמר מפני אנינות נשרפה ולית ליה לרבי נחמיה דרשא דבאנינות יאכלוה אלא הכי אמר להן משה כי כן צויתי שאף מנחת צבור זו שלא מצינו מנחה קרבה לצבור כיוצא בה נאכלת ועל האנינות לא הוזכר לו למשה לדרוש קל וחומר ממעשר וכשהזכירו אהרן הודה לו כך פירש בקונטרס ולא מיסתבר ליה לשמואל לשנויי כדרבא אידי ואידי רבי נחמיה כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות ששמע משה היתר אנינות במנחה שהיא קדשי שעה והיה סבור כמו כן בחטאת דר"ח חדש שהיא קדשי דורות דאין סברא שיהא משה טועה בין קדשי שעה לקדשי דורות וקשה לשמואל מאי [כד] הוה משני רבי נחמיה *מקושיא דר' יהודה אם אתה אומר מפני אנינות נשרפה היה לשלשתן שישרפו ועוד משמע לקמן דיש חילוק לרבי נחמיה בין קדשי שעה לקדשי דורות דקאמר אלא לר' נחמיה מאי היום חובת היום היינו דורות ונראה לפרש דסלקא דעתך כאשר צויתי דכתיב בשעיר דר"ח חדש לא בעי למימר כאשר צויתי במנחה תעשו את החטאת אלא כאשר אני מצוה עכשיו תאכלו באנינות והיה סבור משה דכמו שהותר [כה] קדשי דורות אנינות לילה הוא הדין ביום ובין יום ללילה היה טועה לכך פריך ורמינהי מפני אנינות נשרפה ואם היתה אנינות לילה מותרת אמאי נשרפה היה להם לאכול בלילה ומשני הא רבי נחמיה *הא ר' יהודה [כו]:(הג"ה) ההיא דלעיל דהותר אנינות לילה בכל הקדשים לר' יהודה והא דנשרפה שעיר החדש מפני טומאה אבל רבי נחמיה סבר אף לילה נאסר בקדשי דורות בשעיר החדש ולא הותרה אנינות אלא בקדשי שעה אבל משה אמר כאשר צויתי חטאת החדש לאכול באנינות דהיה סבור שהתיר לו בכל הקדשים* [כז] (הג"ה) והא דלא משני טולה רבי נחמיה היא כאן בקדשי שעה כאן בקדשי דורות היינו משום דכאשר צויתי בחטאת כתיב דהוי בקדשי דורות ורבא סבירא ליה כאשר צויתי אמנחה קאי ולא אחטאת וה"ק כאשר צויתי במנחה מפי הגבורה כך אני מצוה מעצמי בחטאת והשתא ניחא דלשמואל לא קשיא ליה היה לשלשתן שישרפו דיש חילוק לרבי נחמיה בין קדשי שעה לקדשי דורות:

ומה מעשר הקל ט'. (ג) תימה מה למעשר שכן טעון כסף צורה דכה"ג פריך בפרק אלו הן הלוקין (מכות דף יז:) (א):
דאי ביום קל וחומר ממעשר. *תימה בלילה נמי ניתא קל וחומר דהא רבי יהודה אית ליה אנינות לילה דאורייתא לדורות:

א) [ועי' ביבמות פ: ד"ה דפסח גופיה ומ"ש כתבו ישוב נכון על זה]

טומאה

שיטה מקובצת

א] תיבות אמר להן נמחק: ב] הא ר' נחמיה הא ר"י ור"ש דתניא: ג] היו להם לשלשתן שישרפוה ד"א היו להם לאוכלן לערב: ד] מתריץ להו להני: ה] אכלתם את החטאת אמר: ו] דמה לפנים אמר תיבת לפני ואות ו' נמחק: ז] ממנו קודש החמור לא כ"ש: ח] הודה ולא בוש לומר לא שמעתי אלא שמעתי ושכחתי: ט] להו להני קראי הכי: י] תיבות במקום הקודש נמחק: יא] דמה לפנים אמר לו: יב] חוץ. עיין בתוס' לעיל דף פב: יג] תיבת הן נמחק: יד] קודש החמור: טו] צויתי. במנחת שמיני: טז] וגו': באנינות. דנדב ואביהוא כתיב כאשר הד"א: יז] של שלמי צבור: יח] קאמר להו כי תיבת לו נמחק: יט] נשרפה שנגע בה: כ] שעה הוא והוראת: כא] ורבנן היינו ר"י: כב] נכנס דמה לפנים: כג] ביותר משל: כד] מאי הוי משני: כה] שהותר לדורות אנינות ותיבת קדשי נמחק: כו] יהודה הג"ה תודא: כז] הקדשים ע"כ הג"ה:

ג"י כל"ק של רש"י וש"ק הכיא ט' כנ"ל וכן הוא בס"י

נ"ל כמו נמצא הג' והא דלא וכו' ותיבת הג"ה נמחק נ"ק

[עיין בר"א מזרחי שהקשה קושית התוס' ובגיה בנ"ע פ"ש והתימה שלא הקשה כן בשם תוס' ועי' בספר קרבן אהרן דף ם ע"ג שהאריך בזה ליישב ג"כ קושייתם ועיין רש"ק וצ"ע]

* דהתורה לא אסרה
הודה ... שאחרי יום
דאיתא ...
הרבנן ... הלכה
שאחרי יום קבורה

נושא/מקנה
△ ב' מקורות סותרות לענין קרבנות שהוקרבו באנינות ביום הקמת המשכן מה דינם
○ שמואל ורבא דרכים ליישב מקורות הב"ב

נושא
טריפת חטאת ראש חודש באנינות מה דינה מאי טעמא
לר' נחמיה
מפני אנינות
לר' ור"ש
מפני טומאה

מבנה
הסברת הפסוקים אליבא דר"נ ור"י
△ שאלותיו מה לא ... כי לכך ... למה לא נאכל הקרבן

מסורת הש"ס

קרבנות שמופיעים בויקרא ט שהקריבו ביום הקמת המשכן
פס' ב - עגל לחטאת
איל לעולה
ג' - שעיר עזים לחטאת
עגל וכבש לעולה
ד' - שור ואיל לשלמים
מנחה
פרק י': טז - כ'
שעיר נחשון
שעיר ר"ח

[יבמות לו: וש"נ]

[יומא ה:]

ויקרא י': יב
וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים קחו את המנחה הנותרת מאשי ה' ואכלוה מצות אצל המזבח כי קדש קדשים היא
יג ואכלתם אותה במקום קדוש כי חקך וחק בניך היא מאשי ה' כי כן צויתי
יד ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור אתה ובניך ובנתיך אתך כי חקך וחק בניך נתנו מזבחי שלמי בני ישראל
טו שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה לפני ה' והיה לך ולבניך אתך לחק עולם כאשר צוה ה'

טז ואת שעיר החטאת דרש דרש משה והנה שרף ויקצף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן הנותרים לאמר
יז מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקודש כי קודש קדשים היא ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה לכפר עליהם לפני ה'

[פסחים פג.]

יח הן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה אכול תאכלו אותה בקודש כאשר צויתי
יט וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם לפני ה' ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה'
כ וישמע משה וייטב בעיניו

[אבות דר"נ פרק לז]

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ורמינהו מפני אניעם שרפוה לכך: (ב) שם מדוע לא אכלתם את החטאת שמא כנ"ל ותיבות במקום [הקודש] נמחק: (ג) תוס' ד"ה ומה מעשר וכו' תימה. נ"ע והתוס' בר"פ הערל הירצו קושיא זו ע"ש בד"ה דפסח בד"פ: